

7/3486
61699

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2016-610.01-202.E./3206/10431
Konu : Yazılı soru önergesi

19/09/2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 29/03/2016 tarihli ve 43452547-120.07-26966 sayılı yazı,
b) 01/07/2016 tarihli ve 56020453/2016-610.01.E.803/3157 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Bursa Milletvekili Ceyhun İrgil tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3486 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Abdulhamit GÜL
Bakan

EKLER:

- 1- Soru önergesi cevabı (1 adet)
- 2- 29/08/2016 tarihli ve 7473 sayılı yazı (1 adet)
- 3- 11/10/2016 tarihli ve 5857 sayılı yazı(1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2016-610.01-E.202/1752/3328
Konu : Yazılı soru önergesi

19.02/2017

Sayın Ceyhun İRGİL
Bursa Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3486 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı" 24/02/2014 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla kabul edilmiş ve 01/03/2014 tarihli ve 28928 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Eylem Planı 14 ana amaçtan oluşmaktadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için 46 hedef belirlenmiş olup, söz konusu hedeflere ulaşılması maksadıyla yapılacak 128 adet faaliyet de her bir hedefin altında ayrı olarak açıklanmıştır.

1 Mart 2014 - 1 Mart 2015 Raporlama Döneminde; Eylem Planında yer alan hedefler ve faaliyetler hakkında sorumlu olan birimlere Eylem Planı gönderilerek, ilgili birimlerden kaydedilen gelişmelerin iletilmesi talep edilmiştir. İlgili birimlerden Eylül 2014 ve Mart 2015 dönemlerinde, kaydedilen gelişme ve atılan adımlara ilişkin bildirimler yapılmış ve Eylem Planının uygulanması ve sorumlu birimlerce iletilen faaliyetlerinin değerlendirilmesi amacıyla 12/02/2015 ve 19/02/2015 tarihinde Bakanlığımız İnsan Hakları Daire Başkanlığında toplantılar düzenlenmiştir. Gelen bilgilerin değerlendirilmesi sonucu ilk bir yıllık döneme ilişkin olarak 30/04/2015 tarihinde Başbakanlığa sunulan Uygulama Raporu ayrıca tüm Bakanlığımız birimlerine de gönderilmiş, Eylem Planının 2. yıllık dönemine ilişkin Uygulama Raporu ise 03/06/2016 tarihinde Başbakanlığa sunulmuştur.

II- İnsan Hakları Eylem Planının 6 numaralı başlığı altında yer alan "Mahkemeye Erişim Hakkının Etkin Bir Şekilde Sağlanması" amacı altında "Adli Yardım Sisteminin Gözden Geçirilmesi" hedefi yer almakta olup bu hedef altında ise 4 faaliyet yer almaktadır.

Hedefin gerçekleştirilebilmesi amacıyla;

A) Adli yardımdan yararlanabilmek için sunulacak malî durum belgeleri bakımından objektif standartlar oluşturacak çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

B) 6459 sayılı İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda yapılan değişiklikle getirilen adli yardım taleplerinde malî duruma ilişkin sunulan bilgi ve belgelerin kabul edilmeme gerekçesinin açık ve net şekilde belirtilmesinin teminine yönelik yapılan düzenlemenin uygulamadaki etki analizinin yapılması amacıyla Bakanlığımız tarafından yapılan değişikliklerin uygulaması takip edilmek üzere, gerekli veriler toplanmaktadır.

C) Adli yardım konusunda AİHM içtihatlarında belirlenen standartlara ilişkin farkındalık artırıcı faaliyetlerin düzenlenmesi amacıyla Türkiye Adalet Akademisi tarafından "Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi" projesi kapsamında hazırlanan "Adil Yargılanma Hakkı Eğitim Modülü" Akademi'de eğitim gören hâkim ve savcı adaylarının

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

eğitimlerinde kullanılmaktadır.

Ayrıca, Türkiye Adalet Akademisinde eğitim gören hâkim ve savcı adaylarını insan hakları konusunda bilgilendirilmeleri amacıyla 2014 yılı Haziran ayı içerisinde AİHM ile irtibata geçilmiş, adil yargılanma hakkı konusunda video konferans yöntemiyle eğitim programı düzenlenmesi için mutabakata varılmıştır. Bu kapsamda; 06/11/2014 ve 22/12/2014 tarihlerinde söz konusu video konferanslar hayata geçirilmiştir.

III- A) Öte yandan Tasarı Taslağı Bakanlığımızca hazırlanan ve kamuoyunda "4. Yargı Paketi" olarak adlandırılan 6459 sayılı İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 6100 sayılı Kanunun;

1- "Adli yardımdan yararlanacak kişiler" kenar başlıklı 334. maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, dava veya takibin açıkça dayanaktan yoksun bulunmaması kaydıyla adli yardımdan yararlanılabilmesi sağlanarak adli yardımın kapsamı genişletilmiştir.

2- "Adli yardım talebinin incelenmesi" kenar başlıklı 337. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yapılan düzenlemelerle, talep olması hâlinde adli yardım talebinin incelenmesinin duruşmalı olarak yapılabilmesi imkânı getirilmiş, ayrıca adli yardım taleplerinin reddine ilişkin mahkeme kararlarında sunulan bilgi ve belgelerin kabul edilmeme sebebinin açıkça belirtilmesi kuralı getirilerek gereksiz ret kararlarının engellenmesi amaçlanmıştır. Değişiklik yapılmadan önceki kanun metninde adli yardım talebine ilişkin kararlara karşı hiçbir kanun yolunun bulunmaması AİHM kararlarında eleştiri konusu yapılmıştır. Maddede değişiklik yapılarak, adli yardım talebinin reddine karşı bir hafta içinde kararı veren mahkemeye dilekçe vermek suretiyle itiraz mekanizması getirilmiştir. Bu düzenlemelere ilave olarak adli yardım talebi reddedilirse ilgilinin ödeme gücünde sonradan gerçekleşen ciddi bir azalmaya dayanılarak tekrar talepte bulunabilmesi imkânı sağlanmıştır.

3- "Adli yardımla ertelenen yargılama giderlerinin tahsili" kenar başlıklı 339. maddesine eklenen fıkraya göre, adli yardım kararından dolayı Devletçe ödenen veya muaf tutulan yargılama giderlerinin, adli yardımdan yararlananın mağduriyetine neden olacağı mahkemece açıkça anlaşılırsa, mahkeme, hükümde tamamen veya kısmen ödemedi muaf tutulmasına karar verebilecektir.

B) Ceza yargılamasında belirli mağdur ve tüm sanıklara ücretsiz olarak avukatla temsil imkânı getirilmiştir.

IV- Avrupa Adalet Etkinliği Komisyonunun (CEPEJ) 2012 yılı verilerine dayalı olarak hazırladığı 2014 yılı Avrupa Yargı Sistemleri Raporu'na göre Türkiye, dava başına tahsis ettiği adli yardım miktarıyla üye ülkeler arasında dördüncü sıradadır.

Öte yandan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesine uygun olarak Ülkemizdeki adli yardım sisteminin güçlendirilmesi ve etkinleştirilmesini hedefleyen "Türkiye'de Adli Yardım Hizmetlerinin Güçlendirilmesi Avrupa Birliği Eşleştirme Projesi" kapsamında;

1- Adli yardım sisteminin analizi ve sistemin iyileştirilmesine yönelik bir strateji hazırlanması, adli yardım sisteminde görev alan ilgili tüm paydaşların kapasitesinin artırılması ve toplumun tüm kesimleri için adli yardım hizmetlerine erişimin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

2- Proje kapsamında öngörülen karşılaştırılmalı mevzuat analizi, Avrupa Birliğindeki en iyi uygulamaların karşılaştırılmalı analizi, yasal değişiklik önerilerini içerecek bir kılavuz hazırlanması, eğitim faaliyetleri ve toplumun adli yardım konusunda bilinçlendirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Kanunlar Genel M¼d¼rl¼đ¼

3- Adli yardım konusunda ¼lkemizdeki mevcut yasal çerçeve incelenmiştir. Avrupa Birliğindeki en iyi uygulamaların analizi için Litvanya ve İspanya'ya çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmiştir.

4- Türkiye Barolar Birliği ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından uygulanan, Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün ortağı olduğu "Türkiye'de Adalete Erişim için Adli Yardım Uygulamalarının Geliştirilmesine Destek Projesi (SILA) ile Avrupa Birliği Eşleştirme Projesi arasında koordinasyon sağlanmıştır.

V- Soru önergesinde yer alan diğer hususlarla ilgili olarak yapılan yazışmalar sonucunda, Maliye Bakanlığının 29/08/2016 tarihli ve 7473 sayılı yazısı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 11/10/2016 tarihli ve 5857 sayılı yazısı ve eki ilişiktir.

Bilgilerinize sunulur.

Abdulhamit GÜL
Bakan

**BURSA MİLLETVEKİLİ
SAYIN CEYHUN İRGİL'İN
TBMM 7/3486 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI**

SORULAR

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ihlallerinin önlenmesine ilişkin "Mahkemeye Erişim Hakkının Etkin Şekilde Denetlenmesi Eylem Planı" kapsamında;

1- Türkiye'de Adli Yardım hususunda yapılan başvurular, bu yardımların boyutu ve adalete erişim hakkının geldiği seviye nasıldır? Bu yardımların genel bütçeye yansıma ve gerçekleşme oranları ve miktarları nelerdir?

2- Adalet Bakanlığı olarak Adalet Erişim ile ilgili 1998 Aarhus Sözleşmesini imzalamayı ve kanunlaştırmayı düşünüyor musunuz?

3- Çevre hakkı itibarıyla hak arayanların açtıkları davaların yargılama giderlerini karşılamak için Adli Yardım müessesesini Bakanlık olarak yeniden düzenlemeyi düşünüyor musunuz?

CEVAP

1992 yılında Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansında Devlet Başkanları tarafından kabul edilmiş olan Gündem 21 ve Rio Bildirgesi, ulusal emisyon envanteri oluşturulması ve halkın bu bilgilere erişme hakkı ile ilgili belirli referanslar sağlamaktadır.

"Gündem 21", toksik kimyasalların çevreye duyarlı yönetimini işaret eden 19uncu bölümünde, hükümetlere ve uluslararası organizasyonlara, toksik kimyasallar hakkında, emisyon envanter programları gibi veri tabanlarını ve bilgi sistemlerini geliştirmelerini ve toplumun bilme hakkının ve diğer kamu bilgilendirme programlarının gözetilmesini dikkate almayı tavsiye etmektedir.

Çevresel Konularda Bilgiye Erişim, Karar Vermede Halkın Katılımı ve Yargıya Başvuru Hakkında Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu Aarhus Sözleşmesi 1998 yılında kabul edilmiştir. Bu sözleşme, çevresel konularda halkın katılımı ve adaletin artırılması yönünde hükümetlerin topluma karşı hesap verebilir ve şeffaf olması taahhüdünü güçlendirmektedir.

Bu sözleşmenin bir parçası olarak, Kirletici Salın ve Taşıma Kaydı (PRTR) hakkında bir Protokol 2003 yılında imzalanmış ve 2009 yılında yürürlüğe girmiştir. Protokol, aday ülkelerde kirletici salını ve taşınması ile ilgili raporlama sistemlerinin kurulması ve oluşan bilginin herkes tarafından kullanılabilir hale getirilmesi sayesinde, Aarhus Sözleşmesi'nin sivil topluma bilgi sağlanması hakkındaki temel amacını sürdürmektedir.

Bakanlığımızca Aarhus Sözleşmesine ile ilgili Yapılan Çalışmalar:

Ülkemiz şu aşamada Aarhus Sözleşmesini imzalamamıştır. Fakat Avrupa Birliğine üye olmadan önce, bu sözleşmeyi imzalamış olması gerekmektedir.

Öte yandan; yukarıda belirtildiği gibi Aarhus Sözleşmesinin bir parçası olan Kirletici Salın ve Taşıma Kaydı (PRTR) sisteminin kurulması için çalışmalar Bakanlığımız tarafından yürütülmektedir. Bu sistem Avrupa'da 166/2006 sayılı konsey kararı ile yürürlüğe koyulan E-PRTR Tüzüğü ile uygulanmaktadır. (European Release and Transfer Register)

Ülkemiz, Çevre Faslı Müzakere Pozisyon Belgesine göre, E-PRTR Tüzüğünü "2009 ve sonrasında" uyumlaştırmak ayrıca üyelikle birlikte Avrupa Komisyonuna raporlama yapmakla yükümlüdür. 'Avrupa Kirletici Salın ve Taşıma Kaydı' (E-PRTR) nın ülkemizde uygulanabilmesi için gerekli olan teknik ve idari kapasitenin geliştirilmesi ve mevzuat taslağının hazırlanması amacıyla IPA-2013 Programı I.Bileşenine "Türkiye'de E-PRTR Kapasitesinin Geliştirilmesi" başlıklı bir proje teklifi sunulmuş ve komisyon tarafından kabul edilmiştir. Bu proje ile endüstriyel kirliliğin kayıt altına alınarak ve izlenerek Türkiye'de endüstriyel kirliliğin azaltılmasını sağlayacak E-PRTR sisteminin kurulması ve E-PRTR konusunda ulusal taslak mevzuatın hazırlanmış olması hedeflenmektedir.

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu süreci çerçevesinde 25 Haziran 1998 tarihinde imzalanarak; 30 Ekim 2001'de yürürlüğe giren Çevresel Konularda Bilgiye Erişim Karar Alma Sürecine Halkın Katılımı ve Yargıya Başvuru (Aarhus) Sözleşmesi 3 temel dayanak üzerine oturtulmuştur;

- * Bilgiye Erişim: Toplumun bilgiye erişim hakkı
- * Halkın Katılımı: Toplumun karar verme sürecine katılma hakkı
- * Yargıya Başvuru: Toplumun yargıya erişim hakkı

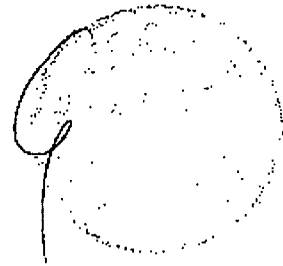
Ülkemizdeki uygulamaya bakıldığında, genel anlamda halkın bilgiye erişimi 09/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında gerçekleştirilmekte olup, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 30 uncu maddesinde de yine çevresel konularda bilgi edinme ile alakalı düzenlemelere yer verilmiştir.

Halkın katılımı konusunda ise, 2872 sayılı Kanun ve bu kanuna dayalı çıkarılan Çevresel Eki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği kapsamında, ÇED süreci şeffaf bir süreç olup, başvuru aşamasından karar aşamasına kadar halk ÇED sürecine dahil edilmektedir.

Yine Aarhus'un ana başlıklarından biri olan, yargıya başvuru unsurunun Ülkemizdeki tezahürü ise şöyledir; bilgi edinme başvurusu üzerine verilen cevaplara Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'na (BEDK) itiraz imkanı olduğu gibi, gerek BEDK kararları gerekse idarece tesis edilen tüm işlemlere karşı da 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ve diğer mevzuat kapsamında yargıya müracaat imkânı mevcuttur.

Ülkemiz Aarhus Sözleşmesi'ne henüz taraf değildir. Ancak, bu konudaki uluslararası gelişmeler ve ilerlemeler Ülkemiz tarafından takip edilmekte ve çalışmalara katılım sağlanmaktadır. ÇED Yönetmeliği, sınırışan hususlar hariç Avrupa Birliği ÇED Direktifi ile uyumludur. Türkiye; Avrupa Birliği'ne katılımı birlikte direktifin tam uygulanması hedefi doğrultusunda, Direktifi tam uyumlaştıran tüm mevzuat çalışmalarını AB'ye katılımı için belirlenecek tarihten iki yıl önce sonuçlandıracaktır. BM-AEK Sınırışan Çerçevde ÇED Sözleşmesi (Espoo Sözleşmesi) ve Aarhus Sözleşmesine uyum ve uygulama Avrupa Birliği'ne katılım ile başlayacaktır.

Aarhus Sözleşmesinin tam uyumuna ilişkin tüm mevzuat çalışmaları Türkiye'nin AB'ye üyelik tarihinden 2 yıl öncesinde tamamlanmış olacak ve ülkemiz sözleşmeye taraf olacaktır.

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : 72252440-610-[2016-90]- 7473
Konu : Yazılı Soru Önergesi

29/8/2016

ADALET BAKANLIĞINA

İlgi : 01.07.2016 tarihli ve 3129 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazı ekinde alınan ve Bursa Milletvekili Sayın Ceyhan İRGİL'e ait 7/3486 esas numaralı yazılı soru önergesi incelenmiş olup, söz konusu soru önergesinde yer alan 1 inci soruya ilişkin görüşlerimiz aşağıda belirtilmiştir.

2015 yılı harcama rakamları dikkate alınarak; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 334 üncü ve 340 ıncı maddelerine dayanılarak yapılan adli yardım tutarı 6.059.720 TL, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 180 inci maddesine göre yapılan adli yardım tutarı 55.127.048 TL, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 13 üncü maddesine göre yapılan adli yardım tutarı ise 202.655.770 TL'dir.

Bilgilerini arz ederim.

Naci AĞBAL
Maliye Bakanı